

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Slovenskej republiky – L.**, so sídlom v B., zastúpenej JUDr. D., advokátom v B., proti žalovaným **1/ M.**, bývajúcemu v X., M., zastúpenému JUDr. T., advokátom v D., **X./ I.**, bývajúcemu v B., M., **X./ I.**, bývajúcemu v B., M., **4/ G.**, bývajúcemu v X., M., **o určenie vlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 6 C 176/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. apríla 2013 sp. zn. 19 Co 43/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. apríla 2013 sp. zn. 19 Co 43/2012 a rozsudok Okresného súdu Bardejov z 9. novembra 2011 č.k. 6 C 176/2009-403 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bardejov na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa žalobou z 26. októbra 2009 doručenou Okresnému súdu Bardejov 2. novembra 2009 domáhala určenia, že je v príslušnom pomere podielovou spoluvlastníčkou v petite žaloby konkrétne uvedených nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností Katastrálneho úradu B. – Správa katastra B., kat. úz. V., vedených na LV č. X. a LV č. X. na tom skutkovom základe, že žalovaní boli ako spoluvlastníci predmetných nehnuteľností zapísaní do katastra nehnuteľností na základe osvedčenia o dedičstve po svojich právnych predchodcoch. Pôvodne boli predmetné nehnuteľnosti zapísané v pkn. vl. č. X., kat. úz. V. na právnych predchodcov žalovaných F.F., B. a M., rod. F., ktorí boli ich podieloví spoluvlastníci. Pretože právní predchodcovia žalovaných boli maďarskej národnosti, na základe nar. SNR č. 104/1945 Sb.n. o konfiškácii a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v znení vl. nar.

č. 64/1946 Sb.n. SNR (ďalej len „nar. č. 104/1945 Sb.n.“), boli predmetné nehnuteľnosti skonfiškované pre účely pozemkovej reformy, čo vyplýva zo zápisu pod č. X. a dispozícia s týmito nehnuteľnosťami bola vyhradená výlučne Povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy. Z vyššie uvedeného došlo rozhodnutím Povereníctva pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu č. 5392/VI-573/1945 z 23. augusta 1945 k rozhodnutiu o dočasnej vnútenej správe na lesných majetkoch G. a spol. pre kat. úz. V. v prospech Správy štátnych lesov Zborov. Na základe rozhodnutia Povereníctva pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu – pracovná skupina pre pozemkovú reformu Prešov č. 4474/47 z 18. decembra 1947 bola na Okresný súd Bardejov podaná žiadosť o vyznačenie konfiškácie na majetok osôb M., rod. F., G.F. a M., k nehnuteľnostiam zapísaným v pkn. vl. č. X., kat. úz. V.. V zmysle uvedeného došlo uznesením Okresného súdu Bardejov Č.d. 2433/47 z 23. decembra 1947 k povoleniu zápisu konfiškácie predmetných nehnuteľností pre účely pozemkovej reformy do pkn. vl. č. X. pod číslom zápisu X.. Z uvedeného vyplýva, že vlastníkom predmetných nehnuteľností sa stal Československý štát od 1. marca 1945. Právni predchodcovia žalovaných boli opätovne zapísaní na LV č. X. a X. kat. úz. V. ako vlastníci na základe rozhodnutia OÚ – OPPaLH č. 3/2000/00039 z 29. septembra 2000, V., ktoré bolo vydané v rámci registra obnovenej evidencie pozemkov (ďalej len „ROEP“). Žalobca mal za to, že v rámci konania ROEP neboli dostatočne zistené údaje z katastrálneho operátu, konkrétne z pkn. vl. č. X., kat. úz. V., z ktorej zo zápisu č. X. vyplýva, že právnym predchodcom žalovaných boli predmetné nehnuteľnosti skonfiškované a tie sa stali vlastníctvom štátu a zo žiadnych listín nevyplýva, že by boli právni predchodcovia žalovaných žiadali o vydanie predmetných nehnuteľností v lehote do 31. decembra 1995, v zmysle § 6 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zák. č. 229/1991 Zb.“).

Okresný súd Bardejov žalobu žalobkyne rozsudkom z 9. novembra 2011 č.k. 6 C 176/2009-403 zamietol a žalobkyňu uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 1/ náhradu trov konania v sume 773,91 Eur na účet advokátky do troch dní. O trovách konania žalovaných 2/ až 4/ nerozhodol. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanovením § 1 ods. 1-11 nar. č. 104/1945 Sb.n. o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa (ďalej len „nar. č. 104/1945 Sb.n.“), § 33 ods. 1 a § 72 ods. 2 vl. nar. č. 8/1928 Sb. o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení – ďalej len „vl. nar. č. 8/1928 Sb.“), vecne tým, že ku konfiškácii a prechodu vlastníctva na štát podľa nar. č. 104/1945 Sb.

dochádzalo priamo dňom jeho účinnosti, t.j. 1. marca 1945, čo vyplýva z jeho § 1. Uviedol, že k zavŕšeniu konfiškačného procesu bolo potrebné v súlade s § 1 ods. 7 tohto nariadenia vydať individuálne rozhodnutie o tom, či sa konkrétna osoba považuje za osobu maďarskej národnosti podľa § 1 ods. 1 písm. b/, pričom takéto rozhodnutie nepodliehalo inštančnému preskúmaniu a možnosť podania odvolania proti rozhodnutiu konfiškačnej komisie bola zavedená až novelou na základe nar. č. 87/1947 Sb.n. SNR (správne 89/1947 Sb. n. SNR, ktorým sa menia a doplňujú niektoré ustanovenia nariadenia o konfiškovaní pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa. – pozn. dovolacieho súdu) s účinnosťou od 30. decembra 1948, o ktorom rozhodoval Zbor povereníkov. Zdôraznil, že rozhodnutie správneho orgánu mimo rámca správneho súdnictva nie je súd oprávnený preskúmať z hľadiska jeho vecnej správnosti, ale môže iba skúmať, či ide o správny akt, či nejde o paakt a či je správny akt vydaný v medziach právomoci príslušného správneho orgánu, či je právoplatný a vykonateľný. Konštatoval, že v rozhodnutí konfiškačnej komisie bolo uvedené, že právni predchodcovia žalovaných boli na neznámom mieste, a že o rozhodnutí boli upovedomení. V konaní však nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by bol v prípade právnych predchodcov žalovaných, ktorí sa mali zdržiavať na neznámom mieste, dodržaný procesný postup v zmysle vtedy účinného správneho poriadku, t.j., že by im bolo doručené konfiškačné rozhodnutie jedným zo spôsobov vtedy možným – prostredníctvom zástupcu, zmocnenca alebo opatrovníka, resp. verejnou vyhláškou, pričom uznesenie Okresného súdu Bardejov, ktorým bola konfiškácia zapísaná do pozemnoknižnej vložky, bolo doručované ich kurátorovi. Z uvedeného súd prvého stupňa vyvodil, že konfiškačné rozhodnutie právnym predchodcom žalovaných nebolo platne a účinne doručené a voči nim platí, akoby rozhodnutie nebolo ani vydané. Rozhodnutie tak nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť a preto nemohlo platne dôjsť k zavŕšeniu konfiškačného procesu. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu z 31. decembra 1946 Boh. A 1512/46 súd uviedol, že aj na konfiškačné konania sa vzťahovali ustanovenia vl. nar. č. 8/1928 Sb.n. a podľa jeho § 72 ods. 2 doručenie bolo súčasťou správneho aktu. Vzhľadom k tomu, že nebol dodržaný zákonný postup voči právnym predchodcom žalovaných ku konfiškácii ich majetku nedošlo a štát sa nemohol stať vlastníkom pozemkov. Ak majetok, ktorý mal byť skonfiškovaný právnym predchodcom žalovaných neprešiel do vlastníctva štátu, potom nič nebránilo tento majetok následne prejednať v dedičskom konaní po nich. Rozhodnutie o trovách konania vo vzťahu žalobkyne a žalovaného 1/ odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 a § 145 O.s.p., rozhodnutie o trovách konania vo vzťahu žalobkyne a žalovaných 2/

až 4/ (napriek absencii takého výroku – pozn. dovolacieho súdu) odôvodnil ustanovením § 151 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 30. apríla 2013 sp. zn. 19 Co 43/2012, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s poukazom na ustanovenie § 219 O.s.p. potvrdil a žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 1/ náhradu trov odvolacieho konania v sume 66,32 Eur k rukám advokátky do troch dní, zároveň ďalším výrokom žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil a na ktorých sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Plne sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, ako aj s ním uvedenými dôvodmi a v súvislosti s odvolacími námietkami žalobkyne na doplnenie správnosti uviedol, že vyriešeniu otázky, ktorým okamihom došlo ku konfiškácii a prechodu vlastníctva skonfiškovaného majetku na štát podľa nar. č. 104/1945 Sb. n., musí predchádzať zistenie, či vôbec individuálne rozhodnutie orgánu, na základe ktorého mali byť právni predchodcovia vyhlásení za osoby maďarskej národnosti a na základe ktorého malo súčasne dôjsť ku konfiškácii majetku týchto osôb, bolo možné z hľadiska procesnoprávných predpisov považovať za vydané rozhodnutie. Pokiaľ žalobkyňa v dôvodoch odvolania poukazovala na to, že vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam nadobudla podľa nar. č. 104/1946 Sb. n., odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 33 ods. 1, § 72 ods. 2 vl. nar. č. 8/1928 Sb. a rozhodnutie Konfiškačnej komisie č. Kom. 1/46-III. z 28. augusta 1946 uviedol, že sa stotožnil s názorom vysloveným súdom prvého stupňa, že v konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by bol v prípade právnych predchodcov žalovaných, ktorí sa mali zdržiavať na neznámom mieste, dodržaný procesný postup v zmysle vtedy účinného správneho poriadku, t.j., že by im bolo doručené predmetné konfiškačné rozhodnutie niektorým z vtedy možným spôsobom a preto platí, akoby predmetné rozhodnutie ani nebolo vydané, teda nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť. Ku konfiškácii majetku právnych predchodcov žalovaných tak nedošlo a štát sa nemohol stať vlastníkom dotknutých nehnuteľností. Uviedol ďalej, že ku konfiškácii a prechodu vlastníctva na štát podľa nar. č. 104/1946 Sb. n. dochádzalo priamo dňom jeho účinnosti, t.j. 1. marca 1945. Otázka okamihu prechodu vlastníctva majetku dotknutých osôb na štát neostala spochybnenou, avšak k tomu, aby došlo k účinnej konfiškácii, museli byť splnené všetky podmienky. V danom prípade nebola splnená základná podmienka a to podmienka existencie spôsobilého rozhodnutia, na základe ktorého malo dôjsť ku konfiškácii a prechodu vlastníctva dotknutých

osôb na štát. Takáto nespôsobilosť rozhodnutia je v tomto prípade spôsobená tým, že nedošlo k jeho riadnemu doručeniu, a teda nenastala právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia Konfiškačnej komisie v sídle Okresného národného výboru B. číslo: Kom. 1/46/III z 28. augusta 1946, na základe ktorého bol Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy – Sekcia „B“, Pracovná skupina pre pozemkovú reformu v Prešove číslo: 4474/47 z 18. decembra 1947, podaný na Okresný súd Bardejov návrh na vyznačenie konfiškácie v pozemkovej knihe. Na podporu správnosti týchto záverov poukázal odvolací súd na uznesenie Okresného súdu v Bardejov, Č.d. 2433/47 z 23. decembra 1947, kedy bol o predmetnom uznesení upovedomený Dr. J., advokát v B., ako súdom menovaný kurátor pre vzdialených – na neznámom mieste sa zdržujúcich – pozemnoknižných vlastníkov. Námietku žalobkyne týkajúcu sa chybného zápisu vlastníctva žalovaných do katastra nehnuteľností pri vykonávaní ROEP odvolací súd nepovažoval za dôvodnú, pretože z ustanovenia § 4 zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zák. č. 180/1995 Z.z.“), členom komisie na obnovu evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim v prípade, ak ide o lesné pozemky, je aj štátna organizácia lesného hospodárstva a z rozhodnutia Okresného úradu B. OPPaH číslo: 3/2000/00039 z 29. septembra 2000 vyplýva, že predmetné rozhodnutie o schválení ROEP bolo doručované Krajskému úradu Prešov, odboru pozemkovému, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, pričom v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 zák. č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zák. č. 222/1996 Z.z.“) účinného k 29. septembru 2000, krajský úrad vykonáva štátnu správu na jednotlivých úsekoch podľa prílohy tohto zákona alebo ak to ustanoví osobitný zákon. Predmetné rozhodnutie pritom vydal samotný Okresný úrad B., ktorý v zmysle § 5 ods. 1 a 2 zák. č. 222/1996 Z.z., vykonáva štátnu správu na jednotlivých úsekoch, ak jej výkon zákon nezveruje krajskému úradu, inému orgánu štátnej správy, obci alebo inej právnickej osobe a je v prvom stupni vecne príslušný na konanie, v ktorom o právach alebo o povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti štátnej správy rozhodujú orgány štátnej správy (ďalej len „správne konanie“), ak zákon neustanovuje inak. Poukázal na ustanovenie § 7 ods. 4 zák. č. 180/1995 Z.z., podľa ktorého schválený register je verejná listina, na základe ktorej katastrálny úrad zapíše údaje registra do katastra nehnuteľností a z toho dôvodu sa stotožnil s námietkou žalovaného 1/, že postup žalobkyne – Slovenskej republiky nie je akceptovateľný z hľadiska právnej istoty a ochrany práv a právom chránených záujmov súkromných osôb. Žalobkyňa prostredníctvom svojho orgánu – Okresného úradu Bardejov uznala vlastnícke právo žalovaných rozhodnutím o ROEP. K námietke žalobkyne týkajúcej sa nadobudnutia ňou vlastníctva k predmetným

nehnutelnostiam vydržaním odvolací súd uviedol, že žalobkyňa bola pred vyhlásením rozsudku poučená podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p., kedy návrhy na doplnenie dokazovania nemala a ani v priebehu konania pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej netvrdila, že by mala nadobudnúť vlastníctvo na základe vydržania, preto na túto námietku v odvolacom konaní neprihliadol. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odvolací súd odôvodnil § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti týmto rozsudkom prvostupňového a odvolacieho súdu podal na základe podnetu žalobkyne s poukazom na ustanovenie § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorý navrhol napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. S poukazom na ustanovenia § 1 ods. 1, 2, 7, 10 nar. č. 104/1945 Sb. n., § 5 ods. 1 zákona č. 90/1947 Sb. o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek (ďalej len „zák. č. 90/1947 Sb.“) a § 1 ods. 1 vl. nar. č. 8/1928 Sb. uviedol, že nesúhlasí s názorom vysloveným súdmi oboch stupňov, ktoré žalobu žalobkyne zamietli z dôvodu, že neuniesla v konaní dôkazné bremeno pokiaľ ide o preukázanie právneho titulu nadobudnutia vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam, ku ktorým bola konfiškácia vykonaná podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. Podľa názoru generálneho prokurátora žalobkyňa skutočnosť nadobudnutia vlastníctva k nehnuteľnostiam preukázala, a to v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi. Vlastníctvo štátu konfiškáciou vzniklo dňom 1. marca 1945 priamo ex lege na základe rozhodnutia Konfiškačnej komisie v sídle Okresného národného výboru v Bardejove č. Kom. 1/46-III. z 28. augusta 1946. Riešenie otázky spojenej s doručovaním rozhodnutia konfiškačnej komisie bez konkrétneho spisu (bez možnosti posúdiť toto doručenie), iba na základe tvrdenia žalovaných bez preukázania tejto skutočnosti, ktorou sa súdy počas celého konania zaoberali, je potrebné označiť za zbytočné, nakoľko na postup a rozhodovanie podľa nar. č. 104/1945 Sb.n. sa podľa názoru generálneho prokurátora jednak nevzťahoval vtedy platný procesný predpis, ktorým je vl. nar. č. 8/1928 Sb., a to z toho dôvodu, že konfiškačná komisia (na rozdiel od Zboru povereníkov) vytvorená podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. nebola ani jedným z orgánov uvedených v § 1 ods. 1 vl. nar. č. 8/1928 Sb., ale najmä z toho dôvodu, že zo znenia § 1 ods.1 nar. č.104/1945 Sb. n. jednoznačne vyplýva, že majetok sa považoval za skonfiškovaný dňom nadobudnutia účinnosti konfiškačného nariadenia. Toto je podľa názoru generálneho prokurátora potrebné označiť za základný rozdiel od postupu podľa konfiškačného nariadenia č. 108/1945 Sb.,

ktorý takéto ustanovenie týkajúce sa prechodu vlastníctva na štát priamo nemá a v ktorom je výslovne odkaz na vtedy platný procesný predpis, naviac podľa tohto nariadenia o konfiškácii rozhodoval správy orgán postupom podľa vl. nar. č. 8/1928 Sb. Z uvedeného potom vyplýva, že konajúce súdy oboch stupňov vec nesprávne právne posúdili, teda na zistený skutkový stav jednak nesprávne aplikovali právnu normu, t.j. vl. nar. č. 8/1928 Sb., čím následne nesprávne právne posúdili otázku preukázania právneho titulu nadobudnutia vlastníckeho práva žalobkyne k dotknutým nehnuteľnostiam. Za nesprávne právne posúdenie je potrebné označiť aj právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého ak štát v konaní o ROEP uznal vlastnícke právo žalovaných, je v dôsledku toho postup žalobkyne v danej veci neakceptovateľný aj z hľadiska právnej istoty. V konaní o obnove evidencie niektorých pozemkov a právnych vzťahov k nim podľa zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení k 29. septembru 2000 sa vlastníctvo nenadobúdalo, ale sa iba zisťovali dostupné údaje o pozemkoch a právnych vzťahoch k nim a na ich základe sa zostavoval a schvaľoval register obnovenej evidencie pozemkov. Úlohou tohto konania bolo vykonať iba súpis pozemkov a ich vlastníkov, ktorí z rôznych dôvodov neboli pred vyhotovením registra evidovaní v katastri nehnuteľností. Ak sa teda chybou pri konaní podľa zákona č. 180/1995 Z.z. zapísali právni predchodcovia ako vlastníci pozemkov a to aj napriek tomu, že v pozemkovej knihe figuroval štát, nemožno postup žalobkyne, ktorý sa určovacou žalobou snaží napraviť túto chybu, označiť za neakceptovateľný. Na základe uvedených skutočností dospel generálny prokurátor k názoru, že je v danom prípade daný dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., pričom podanie tohto mimoriadneho dovolania si vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora uviedla, že s obsahom mimoriadneho dovolania v tejto veci a jeho dôvodmi v celom rozsahu súhlasí. Opakovane zdôraznila, že ak súdy dospeli k záveru, že rozhodnutie konfiškačnej komisie podľa vl. nar. č. 8/1928 Sb. bolo potrebné doručovať osobám, ktorých majetok bol konfiškovaný, mali v takomto prípade s prihliadnutím na uznesenie Okresného súdu v B. z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47 vychádzať z toho, že súd podrobne preskúmal všetky potrebné náležitosti rozhodnutia Konfiškačnej komisie v sídle Okresného národného výboru v Bardejove číslo Kom. 1/46-III. z 28. augusta 1946 vrátane spôsobu jeho doručovania a doručenia (ak boli potrebné). Súdy po viac ako 65 rokoch od vydania tohto uznesenia

nezákonne a neodôvodnene vyslovili pochybnosti o správnosti tohto súdneho rozhodnutia a zároveň aj o právoplatnosti vyššie označeného rozhodnutia príslušnej konfiškačnej komisie.

Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu generálneho prokurátora uviedol, že právny názor generálneho prokurátora je v rozpore nielen s účelom a zmyslom správneho poriadku vl. nar. č. 8/1928 Sb., ale aj s ustálenou judikatúrou súdov Slovenskej a Českej republiky. S poukazom na ustanovenie § 1 ods. 1 cit. nariadenia uviedol, že konfiškačná komisia bola vytvorená štátom za účelom rozhodovania o tom, ktoré osoby bolo potrebné považovať za osoby nemeckej či maďarskej národnosti. Konfiškačná komisia teda bola jednoznačne politickým úradom, pričom otázku konfiškácie možno považovať iba za otázku tzv. vnútornej správy. Zopakoval svoje predchádzajúce tvrdenia, z ktorých vyvodzoval záver o potrebe doručovania rozhodnutia konfiškačnej komisie, preto považuje za správne, ak sudy určili, že rozhodnutie konfiškačnej komisie nenadobudlo právoplatnosť a žalobkyňa sa nestala vlastníčkou predmetných spoluvlastníckych podielov.

Žalovaní 2/ až 4/ právo vyjadriť sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyužili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní [§ 10a ods. 3 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalobkyne (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (vady zakladajúce tzv. zmätočnosť konania).

O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žiadna z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. nebola v mimoriadnom dovolaní namietaná a v konaní o tomto opravnom prostriedku ani nevyšla najavo.

K rovnakému záveru dospel dovolací súd aj ohľadne tzv. iných väd (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.), procesných väd, ktorých dôsledkom je vecná nesprávnosť rozhodnutia, ktorej základom je porušenie ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

K námietke v mimoriadnom dovolaní, že rozhodnutia súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), je potrebné uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne

ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V mimoriadnom dovolaní bolo namiatané, že sudy oboch stupňov založili svoje rozhodnutie na názore, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno týkajúce sa nadobudnutia vlastníctva žalobkyňou, pretože rozhodnutie konfiškačnej komisie nebolo doručené právnym predchodcom žalovaných, z čoho vyvodili záver, že ku konfiškácii nehnuteľností nedošlo. Základnou rozhodujúcou otázkou pre správne posúdenie potreby doručovania rozhodnutia konfiškačnej komisie dotknutým osobám a jeho preukázania preto bolo, či na postup a rozhodovanie podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. sa vzťahoval v tom čase platný procesný predpis, ktorým bolo vl. nar. č. 8/1928 Sb.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ku konfiškácii a prechodu vlastníctva na štát podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. dochádzalo priamo dňom jeho účinnosti, t.j. 1. marca 1945, k zavŕšeniu konfiškačného procesu však bolo potrebné vydať individuálne rozhodnutie (§ 1 ods. 7 cit. nar.) o tom, či sa konkrétna osoba považuje za osobu maďarskej národnosti (§ 1 ods. 1 písm. b/ cit. nar.). Súd prvého stupňa konštatoval, že v konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že vo vzťahu k právnym predchodcom žalovaných v tom čase zdržiavajúcich sa na neznámom mieste, bol dodržaný procesný postup v zmysle platného správneho poriadku (vl. nar. č. 8/1928 Sb.), t.j., že by im bolo doručené konfiškačné rozhodnutie jedným z možných spôsobov doručenia – prostredníctvom zástupcu, zmocnenca alebo opatrovníka, resp. verejnou vyhláškou. Na zdôraznenie správnosti poukázal na to, že uznesenie Okresného súdu Bardejov, na základe ktorého bola konfiškácia zapísaná do pozemnoknižnej vložky, bolo právnym predchodcom žalovaných doručované ustanovenému kurátorovi. S týmto názorom sa stotožnil aj odvolací súd.

Podľa § 1 ods. 7 nar. č. 104/1945 Sb.n., *o tom, ktoré osoby treba považovať za osoby nemeckej či maďarskej národnosti (ods. 5) alebo za zradcov alebo nepriateľov slovenského a českého národa a Československej republiky (ods. 6), o tom, či účastinné a iné spoločnosti a právnické osoby spadajú pod ustanovenia ods. 1 písm. d/ alebo e/, ako aj o tom, či možno pripustiť výnimky podľa ods. X. alebo 4, rozhodne najneskôr do konca roku 1946 konfiškačná komisia (v ďalšom texte – Komisia).*

Podľa ods. 8 cit. ustanovenia, *stálymi členmi Komisie sú: predseda, ktorého menuje Sbor povereníkov na návrh povereníka pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu, dvaja zástupcovia Povereníctva pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu a dvaja zástupcovia Povereníctva pre veci vnútorné. Ďalšími členmi Komisie v jednotlivých okresoch sú: všetci členovia rady príslušného národného výboru (správnej komisie), po jednom zástupcovi Jednotného zväzu slovenských roľníkov, Sväzu slovenských partizánov, Sväzu vojakov Slovenského národného povstania, Sväzu protifašistických väzňov, Sväzu zahraničných vojakov a okresnej roľníckej komisie. Zástupcu organizácií, uvedených v predošlej vete, vysielajú príslušná okresná odbočka, ak takej niet, príslušné ústredie. Komisia rozhoduje v sídle okresného národného výboru, v obvode ktorého sa nachádza konfiškácii podliehajúci majetok. Predseda svoláva Komisiu podľa potreby. Komisia je uznášania schopná za prítomnosti nadpolovičnej väčšiny členov a rozhoduje väčšinou hlasov prítomných. Predseda nehlasuje, len pri rovnosti hlasov rozhoduje. Ak o tej istej osobe rozhodne Komisia v rozličných okresoch rozdielne, o konfiškácii rozhodne s konečnou platnosťou Sbor povereníkov.*

Podľa ods. 9 cit. ustanovenia, *Komisii pri výkone pôsobnosti podľa tohto nariadenia majú byť nápomocné všetky orgány štátnej verejnej správy a ľudové súdy.*

Podľa ods. 10 cit. ustanovenia, *rozhodnutím Komisie (ods. 7) alebo Sboru povereníkov (ods. 8 posledná veta) považuje sa majetok takejto osoby za konfiškovaný podľa ods. 1, 2 alebo 3 dňom nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia. Proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť na Najvyšší správny súd sa nepripúšťa.*

Podľa § 1 ods. 1 vl. nar. č. 8/1928 Sb., *toto nařízení upravuje s výnimkami v něm stanovenými řízení, které provádějí ve věcech, náležejících do působnosti politických (státních policejních) úřadů: 1. okresní úřady, státní policejní úřady, v městech se zvláštním statutem magistráty (městské, obecní rady), v městech se zřízeným magistrátem městské notářské úřady, 2. zemské úřady a 3. ústřední úřady.*

Podľa § 2 cit. vl. nar., *pokud se v tomto nařízení mluví o úřadě a z jeho ustanovení se jinak nepodává, jest tím rozuměti úřad (§ 1 ods. 1), který provádí řízení nebo jeho část.*

Podľa § 5 cit. vl. nar., *politické úrady jsou příslušné ve všech věcech vnitřní správy (čl. 1 zákona), které jsou nebo budou jim výslovně přikázány nebo které nejsou nebo nebudou zvláštním předpisem svěřeny úřadům jiným. Příslušnost státních policejních úřadů jest vymezena zvláštními předpisy.*

Podľa § 6 cit. vl. nar., *je-li dána příslušnost politických úřadů, není-li však určeno, který z nich jest věcně příslušný, jsou v první stolici příslušné okresní úrady, v druhé stolici zemské úrady.*

Ak potom Konfiškačná komisia zriadená na tento účel podľa § 1 ods. 7, 8 nar. č. 104/1945 Sb. n. v spojení s § 1 ods. 1, § 2, § 5 a § 6 vl. nar. č. 8/1928 Sb. v sídle Okresného národného výboru v Bardejove 28. augusta 1946 rozhodla o.i. o tom, že M., rod. F., M. a G., t.č. na neznámom mieste, treba považovať podľa § 1 ods. 1 písm. b/ nar. č. 104/1945 Sb. n. za osoby národnosti maďarskej a ich majetok sa považuje na základe tohto rozhodnutia podľa § 2 tohto nariadenia za skonfiškovaný ku dňu 1. marca 1945, s poučením, že podľa § 1 ods. 10 cit. nar. o tom, že sťažnosť na Najvyšší správny súd sa nepripúšťa, niet žiadnej pochybnosti o tom, že uvedené rozhodnutie bolo vydané orgánom **v správnom konaní** a vzťahujú sa naň ustanovenia v tom čase platného procesného predpisu, ktorým bolo vl. nar. č. 8/1928 Sb.

Dovolací súd sa preto nestotožnil s názorom generálneho dovolateľa, podľa ktorého uvedené rozhodnutie nebolo vydané v konaní pred správnym orgánom a nar. vl. č. 8/1928 Sb. sa na predmetnú vec nevzťahovalo. Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné zdôrazniť, že aj podľa v tom čase aktuálnej judikatúry Najvyššieho správneho súdu (rozhodnutie z 31. decembra 1946, Boh. A 1512/46) sa na konfiškačné konania vzťahovali ustanovenia správneho poriadku (vl. nar. č. 8/1928 Sb.). Keďže nariadením č. 104/1945 Sb. n. sa rovnako ako Dekrétmi prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. riešila rovnaká otázka, t.j. otázka konfiškácie majetku Nemcov a Maďarov, niet dôvodu spochybňovať, že aj na konfiškačné konanie podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. sa vzťahovali ustanovenia vtedy platného procesného predpisu, teda vl. nar. č. 8/1928 Sb. n. Tento záver podporuje aj nar. č. 89/1947 Sb. n. SNR z 19. decembra 1947, ktorým sa menia a doplňujú niektoré ustanovenia nariadenia o konfiškovaní pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa [por. ust. § 1 ods. 12 nar. č. 104/1945 Sb. n., podľa ktorého rozhodnutia Komisie, vydané do dňa nadobudnutia

účinnosti tohto nariadenia a napadnuté do 30. júna 1947, ako aj rozhodnutia Komisie nenapadnuté do 30. júna 1947, podľa ktorých osoby nemožno považovať za osoby uvedené v ods. 1 až 3, avšak napadnuté okresným národným výborom (okresnou správnu komisiou) po vyjadrení alebo na návrh miestneho národného výboru (miestnej správnej komisie) do 31. januára 1948, môže preskúmať Sbor povereníkov do 30. septembra 1948. Miestny národný výbor (miestna správna komisia) môže sa odvolať do 8 dní proti usneseniu okresného národného výboru (okresnej správnej komisie) na Sbor povereníkov.]

Dovolací súd však za dôvodnú považuje námietku generálneho dovolateľa, že žalobkyňa dostatočne preukázala nadobudnutie vlastníctva predmetných nehnuteľností štátom.

V konaní nebolo medzi účastníkmi sporné, že Povereníctvo SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu listom z 23. augusta 1945 č. 5392/VI-573/1945 poverilo Správu štátnych lesov v Zborove dočasnou vnútenou správou na lesných majetkoch bývalých majiteľov, o.i. pod. č. 4/ G. a spol. v kat. úz. V., Č., B., K. a O. (por. č.l. 25,26). Následne, Konfiškačná komisia v sídle Okresného národného výboru v Bardejove, rozhodnutím z 28. augusta 1946 č. Kom. 1/46-III. rozhodla o tom, že M., rod. F., M. a G., treba považovať za osoby národnosti maďarskej a na základe tohto rozhodnutia sa považuje ich pôdohospodársky majetok na celom území Slovenska za skonfiškovaný k 1. marcu 1945 (por. vyššie uvedené). V predmetnom rozhodnutí je uvedený zoznam inštitúcií a osôb, ktoré sa o tomto rozhodnutí upovedomujú, pričom pod poradovým číslom 14. sa o rozhodnutí upovedomujú vlastníci konfiškovaných majetkov uvedení v texte rozhodnutia (H. rod. F. a spol. - por. č.l. 260, 261). Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že Okresnému súdu Bardejov bol 20. decembra 1947 doručený návrh Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy – sekcia „B“ č. 4474/47, na vyznačenie konfiškácie v pkn. vl. č. X., X. a X. na nehnuteľnosti zapísané na meno uvedených vlastníkov, o.i. na M., rod. F., M. a G. (por. č.l. 27). Okresný súd Bardejov uznesením z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47 konkrétne pod bodom 2/ povolil požadovaný zápis v pozemkovej knihe... „v zápisnici číslo X. kat. územia V., nehnuteľností A. b.č. X.0,X., knihované pod B 14, 25/a, b, d, e, 29/a, b, 34/a, b, c, d, e, f, g, h, i, - hore uvedeným vlastníkom:“, a zároveň, „Poznamenáva sa konfiškácia podľa nariadenia čís. 104/45 Sb.n. SNR v znení nariadenia čís. 64/1946 Sb.n. SNR pre účely pozemkovej reformy s tým, že dispozície s týmto majetkom sú vyhradené výlučne Povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy – S..“ (por. č.l. 28).

Nie je dôvod pochybovať o tom, že Konfiškačné komisie zriadené podľa § 1 ods. 7, 8 nar. č. 104/1945 Sb. n. pri jednotlivých okresných národných výboroch bolo potrebné považovať za „politické úrady“ (por. § 6 nar. vl. č. 8/1928 Sb.).

Podľa § 25 cit. nar., *úřad doručuje úřední spisy poštou, neuzná-li za vhodnější doručiti je sám, svými orgány nebo obcí.*

Podľa § 29 ods. 1 cit. nar., *do vlastních rukou příjemcových budiž doručeno: 1. je-li to předepsáno, 2. je-li den doručení rozhodný pro počítání preklusivních lhůt nebo 3. nařídí-li to úřad ze zvláštních důvodů.*

Podľa § 33 ods. 1 cit. nar., *osobám, jejichž pobyt přes konané šetření jest neznám, neb osobám, které nejsou úřadu známy, může býti doručeno, není-li ustanoven zástupce, zmocněnec neb opatrovník, veřejnou vyhláškou na úřední tabuli a doručení platí za vykonané, není-li ve správních předpisech jinak ustanoveno, když od vyhlášení na úřední tabuli příslušného úřadu uplynulo patnáct dnů, nebyla-li ovšem ve vyhlášce stanovena lhůta delší.*

Podľa ods. 2 cit. ust., *úřad může vyhlášku vyhlásiti také v obci veřejným vyvěšením a jinak způsobem v místě obvyklým.*

Podľa § 35 ods. 2 cit. nar., *jsou-li pochybnosti nebo není-li doručeny, lze doručení prokázati jiným vhodným způsobem.*

Podľa § 72 ods. 2 cit. nar., *rozhodnutí je vydáno, pokud ve správních předpisech není ustanoveno jinak, doručením písemného vyhotovení, bylo-li prohlášeno ústně v přítomnosti stran, ústním prohlášením.*

Súd prvého stupňa zamietnutie žaloby žalobkyne odôvodnil výlučne tým, že v konaní nebolo preukázané, že by konfiškačné rozhodnutie bolo doručené právnym predchodcom žalovaných niektorým **z možných** spôsobov a to prostredníctvom zástupcu, zmocnenca alebo opatrovníka, resp. verejnou vyhláškou.

Niet dôvodu spochybňovať skutočnosť, že konfiškačné rozhodnutie z 28. augusta 1946 č. Kom. 1/46-III. bolo doručované dotknutým vlastníkom, keďže to vyplýva priamo z predmetného rozhodnutia, pretože podľa pokynu pod por. č. 14. bola daná dispozícia na doručovanie rozhodnutia vlastníkom konfiškovaného majetku. Zo skutočnosti, že spôsob, akým sa doručenie tohto rozhodnutia vykoná, nie je uvedený pri dispozícii na doručenie (ktorým zo spôsobov uvedených v ust. § 33 ods. 1 vl. nar. č. 8/1928 Sb.), nemožno vyvodit' vadnosť doručenia rozhodnutia, príp. jeho nedoručenie, pričom zo správneho predpisu ani nevyplývala pre konajúci správny orgán povinnosť vyznačovať spôsob, akým sa doručovanie vykonáva.

Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné zdôrazniť, že predmetné konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pred takmer 70-imi rokmi, pričom od roku 1945 do roku 2005 sa žalobkyňa považovala za vlastníčku predmetných pozemkov na základe konfiškácie podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. Právna istota osôb, ako aj zachovanie nevyhnutnej autority štátu vyžadujú, aby právoplatné rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu, na základe ktorých určitá osoba nadobúda alebo je zbavená vlastníctva k veci, bolo nespochybniteľnou právnou skutočnosťou, majúcou účinky do budúcnosti, a to bez ohľadu na to, či písomné vyhotovenie takéhoto aktu doposiaľ existuje (v prejednávanej veci z listu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 20. júla 2011 vyplýva, že správny spis týkajúci sa konfiškácie pôdohospodárskeho majetku vedeného pod č. Kom. 1/46-III., G.F. a spol., sa kompletný nezachoval – por. čl. 332-353). V opačnom prípade by bolo možné uplatniť vady konania po neprimerane dlhej dobe a narušiť tak niekoľko desaťročí trvajúci právny stav. Povinnosť bremena tvrdenia a bremena dôkazu v rámci súdneho konania by tak nad mieru ospravedlniteľnú zaťažovala stranu, ktorá sa takým tvrdením dostala do dôkaznej núdze. Ak je určovacou žalobou napádaná (spochybňovaná) konfiškácia majetku (jej proces, účinky, zákonnosť), dôkazné bremeno v takomto konaní zaťažuje vlastníka konfiškovaného majetku, ktorý konfiškáciu spochybňuje, aby preukázal, že nie sú u neho dané zákonné podmienky pre konfiškáciu majetku. Plynutie času je tak závažnou skutočnosťou, ktorej treba priznať faktické účinky (v tejto súv. por. aj Oznámenie Ústavného súdu ČR z 1. novembra 2005).

Súd prvého stupňa zhodne s odvolacím súdom dospeli k záveru, že účinky konfiškácie nenastali z dôvodu, že rozhodnutie konfiškačnej komisie nebolo právnym predchodcom žalovaných doručené jedným z možných spôsobov doručovania, pričom však žiadnu

pozornosť nevenovali dispozičnému úkonu správneho orgánu, podľa ktorého sa o vydanom rozhodnutí upovedomujú osoby uvádzané pod por. č. 1. – 14. a žiadnu pozornosť nevenovali ani ustanoveniu § 35 ods. 2 vl. nar. č. 8/1928 Sb., podľa ktorého v prípade pochybností, je možné doručenie preukázať iným vhodným spôsobom.

Nezachovanie kompletného spisu správneho orgánu po dobu takmer sedem desaťročí, obsahujúceho skutočnosti potvrdzujúce spôsob doručenia rozhodnutia konfiškačnej komisie v tom čase osobám zdržiavajúcim sa na neznámom mieste, nie je možné pričítať na ťarchu žalobkyne. Vychádzajúc však z ustanovenia § 35 ods. 2 vl. nar. č. 8/1928 Sb., iným, nepochybne vhodným spôsobom na preukázanie doručenia predmetného rozhodnutia nepochybne bolo (okrem dispozície na doručenie uvedenej priamo v konfiškačnom rozhodnutí) uznesenie Okresného súdu v Bardejove z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47. Z obsahu spisu vyplýva, že podkladom žiadosti na zápis predmetných nehnuteľností Poverenictvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave bolo rozhodnutie Konfiškačnej komisie v sídle Okresného národného výboru v Bardejove z 28. augusta 1946 č. Kom. 1/46-III a z ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 90/1947 Sb. vyplýva, že súd pred vydaním rozhodnutia skúma splnenie náležitostí pre vydanie požadovaného rozhodnutia, t.j. aj perfektnosť listiny, na základe ktorej sa požaduje povoliť zápis v pozemkovej knihe. Keďže Okresný súd v Bardejove uznesením z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47 návrhu na zápis vyhovel, je potrebné túto skutočnosť považovať za nevyvrátiteľnú právnu domnienku perfektnosti predloženej listiny tvoriacej podklad pre povolenie zápisu v pozemkovej knihe, vrátane jej právoplatnosti. Uvedené uznesenie Okresného súdu v Bardejove je potrebné považovať za verejnú listinu, ktorá je záväzná aj pre súd (por. ustanovenie § 134 O.s.p.) a pokiaľ žalovaní chcú spochybňovať jeho správnosť, sú povinní poskytnúť o tom súdu presvedčivé dôkazy. Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalovaní disponovali takýmto dôkazom, keď už len s prihliadnutím na ich vek nemôžu mať priamu vedomosť o existencii, či spôsobe doručovania predmetného konfiškačného rozhodnutia a iný dôkaz, než tvrdenie o nedostatku vedomostí o konfiškácii, súdu nepredložili.

Pokiaľ oba súdy nižších stupňov na podporu správnosti vyriešenia otázky týkajúcej sa doručenia konfiškačného rozhodnutia zhodne poukazovali na doručenie uznesenia Okresného súdu v Bardejove z 23. decembra 1947 Č.d. 2433/47 súdom ustanovenému kurátorovi, dovolací súd poznamenáva, že nebolo možné porovnávať doručovanie rozhodnutia v súdnom konaní a v konaní správnom, pretože zatiaľ čo podľa § 33

ods. 1 vl. nar. č. 8/1928 Sb. bolo možné rozhodnutie správneho orgánu doručiť o.i. aj verejnou vyhláškou na úradnej tabuli (t.j. aj bez ustanovenia zástupcu), v súdnom konaní takýto postup (verejnou vyhláškou) prípustný nebol.

Konfiškačné rozhodnutie príslušného správneho úradu o konfiškácii nebolo možné považovať za rozhodnutie, ktorým sa konfiškácia vykonala, ale len za rozhodnutie, ktoré deklarovalo, že podmienky pre konfiškáciu majetku právnych predchodcov žalovaných sú splnené, a že ich majetok bol dňom účinnosti nar. č. 104/1945 Sb. n., t.j. 1. marcom 1945 skonfiškovaný. Ku konfiškácii majetku mohlo dôjsť len za splnenia zákonom stanovených podmienok, medzi ktoré patrilo aj právne účinné (právoplatné a vykonateľné) správne rozhodnutie o tom, či konkrétna osoba bola osobou maďarskej národnosti bez ohľadu na štátnu príslušnosť (§ 1 ods. 1 písm. b/ cit. nariadenia). V prejednávanej veci predmetné rozhodnutie bolo vydané, nadobudlo právoplatnosť a teda došlo ku konfiškácii, pričom meritórnou správnosť aktu samého súd nie je oprávnený skúmať. To platí aj o otázke, či je správne skutkové zistenie uznesenia, že býv. vlastníci pozemkov sú na neznámom mieste (a z toho vyplývajúci zvolený spôsob doručenia upovedomenia, najmä, keď aj lehota od vyhlásenia na úradnej tabuli nepochybne už uplynula).

Pokiaľ teda súdy nižších stupňov dospeli k opačnému záveru, bolo potrebné dovolací dôvod uvádzaný generálnym prokurátorom, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), považovať za opodstatnený.

Za vadu konania podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. označil generálny prokurátor aj právny názor odvolacieho súdu týkajúci sa nadobudnutia vlastníctva žalovanými v rámci konania o ROEP.

Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že ROEP (register obnovenej evidencie pozemkov) je súpis pozemkov a ich vlastníkov, ktorí z rôznych dôvodov neboli pred vyhotovením registra evidovaní v katastri. Najčastejšie ide o vlastníkov, ktorí sú evidovaní len v pozemkovej knihe, alebo ktorí neboli za socializmu zapísaní do evidencie nehnuteľností, hoci majú k pozemku listinu (dedičské osvedčenie, zmluvu a pod.). Vlastnícke práva k pozemkom boli za socializmu evidované neúplne. Túto neúplnú evidenciu prevzal

aj kataster nehnuteľností, ktorý vznikol po roku 1989. Aby boli v katastri zapísané všetky pozemky, pristúpilo sa k tvorbe ROEP.

Vo vzťahu k prejednáwanej veci je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na rôzne politicko-právne zmeny od roku 1945 súčasný kataster nehnuteľností neodráža reálny stav vlastníctva k pozemkom. V minulom období sa z rôznych dôvodov do pozemkových kníh nedostali niektoré konfiškačné rozhodnutia, pretože nebolo zákonnou povinnosťou zapísať konfiškáciu majetku do pozemnoknižnej vložky (tu por. aj znenie § 3 ods. 1 č. 2. zákona č. 90/1947 Sb. n. o pozemnoknižnom usporiadaní konfiškovaného nepriateľského majetku, podľa ktorého navrhovať pozemnoknižné usporiadanie prináležalo pri pôdohospodárskom majetku konfiškovanému podľa nar. č. 104/1945 Sb. n., len Povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy). Pri vypracovaní ROEP preto dochádzalo v dôsledku nedostatočne zistených podkladov k chybám a právny stav vyplývajúci z listu vlastníctva založeného v rámci ROEP nezodpovedal stavu skutočnému. Keďže katastre nekontrolujú správnosť a úplnosť podkladov pre vyhotovenie ROEP, kvalita vyhotovenej evidencie nie je spoľahlivá, preto na riešenie týchto pochybení je daná príslušnosť súdov v civilnom konaní. K takémuto pochybeniu zjavne došlo aj v prejednáwanej veci, keď napriek tomu, že v pkn. vl. č. X. pod pol. č. X. bola poznamenaná konfiškácia majetku podľa nar. č. 104/1945 Sb. n., následne podľa § 10 ods. 2 zák. č. 46/1948 Sb., bolo zapísané vlastníctvo pre Československý štát, pričom v rámci ROEP boli ako vlastníci uvedení právni predchodcovia žalovaných.

Dovolací súd sa preto stotožnil s názorom generálneho prokurátora, že podľa zákona č. 180/1995 Z.z. sa vlastníctvo nenadobúdalo, ale sa iba zisťovali dostupné údaje o právnych vzťahoch k pozemkom a na ich základe sa zostavoval register obnovennej evidencie pozemkov. Pokiaľ odvolací súd vychádzal z názoru, že zapísaním právnych predchodcov v katastri nehnuteľností v rámci ROEP ako vlastníkov predmetných nehnuteľností štát uznal ich vlastnícke právo (nadobudli vlastníctvo), posúdil vec po právnej stránke nesprávne (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Z dôvodu, že rozhodnutia nižších súdov spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci, generálny prokurátor Slovenskej republiky dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) s tým, že právny názor ním vyslovený je pre okresný súd záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. septembra 2015

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová